

Guorvidt svarer Anvendelsen af en betydelig Driftskapital Regning i det danske Agerbrug.

Foredrag, holdt i det kgl. Landhusholdningssekskab den 1ste Febr. 1871
af Godsejer, Etatsraad Tesdorpf.

De Meddelelser, ærede Herrer, jeg i Aften tillader mig at gjøre dem, have oprindelig ikke været bestemte for en Diskussion i Landhusholdningssekskabet; de ere blevne nedskrevne med det Ønske, at et eller andet af vore landøkonomiske Organer skulde aabne sine Spalter for dem, hvilket vil forklare dem Formen, hvori de ere affattede.

Banffeligen i noget andet Fag i den kultiverede Verden, hvorved Mennesker sysselsættes og underholdes, vil der vises saa megen Tvivl som i Agerbruget, om Rigtigheden af at anvende en over det Almindelige særlig forøget Driftskapital; thi ikke i noget andet Fag er Frugten af den Styrendes Bestræbelse i den Grad afhængig af Forhold, hvorover Menneskene som oftest ikke ere Herrer, som netop i Agerbruget. Lad os rejse Europa rundt, og lad os i de forskjellige Lande betragte Massernes Agerbrug, og vi ville som en Regel finde Forhold, hvilke mere eller mindre kunne betegnes som stagnerende; overalt vil hos Nationerne Trinene paa Kulturens Trappe være langtrukne. Afstandene mellem de væsentlige Fremstrid i Jordernes Afbenyttelse, betegnende Milepæle, ville være lange. Jordbruget er, som en Følge af den seje Modstand, som ydre og indre Forhold gjør imod en Systemforandring, næsten overalt tung

i sine Bevægelser og mistænkksom lige over for Raad, der opfordre ham til at forlade det vante Spor. De Forsøg, han har gjort som en Følge af de modtagne Raad, ere som oftest mislykkede, ligesaa ofte fordi de ere blevene fejtet udførte, som fordi de i Virkeligheden kunde kaldes uheldige.

Under alle Omstændigheder kræver en Systemforandring for Mæssen en lang Forberedelse, imedens den alt hos den Enkelte udfordrer en stærk Overbevisning og en Udholdenhed, som ikke lettelig lader sig skræmme. Udholdenhed er i det Hele taget en Kardinaldyd for Landmanden og den egentlige Grundbetingelse for at en Jordbruger kan komme til Velstand.

Jeg har hørt en ældre og meget skarpsindig og erfaren Mand sige, at han i den store Kredss af sine Erfaringer havde lært en Mængde Jordbrugere at kjende, der havde drevet deres Agerbrug efter aldeles forskjellige Systemer, men han kunde kun sige, at af disse Mænd havde Enhver bragt det til Velstand, naar han med Flid og Udholdenhed havde gennemført sit System. Har denne Sagttagelse været rigtig, og jeg troer, at den unægtelig i en vis Forstand i sin Almindelighed har været det, forklarer den mig tillige, hvorfor Landmanden saa godt som overalt saa nødig forlader det vante Spor. Stærke og overbevisende skulle altid de Grunde være, som foranledige den solide Mand til at forlade sit gamle System; det er fuldkommen i sin Orden; men Udholdenhed skal ikke blive til Stædighed, vi skulle være villige til at erkjende, at Verden nu gaar en rasere Gang, end den gjorde i fordums Tider, og at den Enkelte maa søge at holde Skridt med denne Gang; thi den af mig nævnte ældre Mand's Sagttagelser tilhøre ogsaa for største Delen en Tid, hvor der regnedes mindre skarpt end i vore Dage, ikke at tale om at en Række tidligere ukjendte Faktorer ere søjede til de gamle i Landvæsenet. Alt opfordrer os til at veje skarpt og til omhyggeligen at drøfte, hvilket System vi bør lægge til Grund for vort Afsbrug; thi et er, at gennemføre et System med Udholdenhed og Dygtighed; et andet er, at træffe det rette Valg under Systemets Dannelsse.

Om end vort Land kun er lille, ere dets agrariske Forhold alligevel saare forskellige og medføre selvfølgeligen, at Systemerne for vort Agerbrug afvige meget fra hinanden; dette kan ej være anderledes. Men afseet fra denne Forskjellighed, der er begrundet i de naturlige Forhold, vil meget forskellige Anstuelser gjøre sig gjældende efterhaanden, som nye Faktorer indtræde i Landvæsenets Tjeneste og betydelig forøgede Fordringer henvendes til Jordens Dyrkere. Vi have saaledes nylig læst den overordentlig vækkende Artikel af Hr. Krarup til Daugaard, der atter ved denne Lejlighed viser os, hvorledes vi med Pennen skulle behandle landøkonomiske Spørgsmaal.

Han søger at eftervise Nødvendigheden af, at vi i de fleste af vore Avlsbrug paa Grund af Græs væxtens Simpelt ved bør gaa over til Sommerstaldfodring, hvorved unægtelig en fuldkommen Systemsforandring er givet. Det er ikke Hensigten i Aften at gaa til Bunds i Undersøgelsen af det af Hr. Krarup opfastede Spørgsmaal; hans Sommerstaldfodring jeer paa en Maade tiltalende ud og vil nok blive prøvet af Mange, hvilket ifkun kan bifaldes. Jeg formoder imidlertid, at Græsnings-spørgsmaalet ogsaa bliver til et Gjødnings-spørgsmaal, og at vi, inden vi indlade os for dybt paa Sommerstaldfodringen, spørge os samvittighedsfuldt, have vi virkelig gjort vore Marker Kildest. Det er vore givtigere Kornmarker, som i normale Aar svække vore Græsgange, thi at de vare svage i 1857, 58 og 59 var ikke til at undres over lige saa lidt som i Aarene 1868, 69 og 70. Jeg nægter ikke, at jeg betragter det som værende Landmandens Opgave at søge solide Græsmarker for- enede med rige Kornafgrøder, thi Sommerstaldfodringen vil medføre mange Ulemper og vil i Virkeligheden for mig kun være et testimonium paupertatis, thi kunne vi ikke længere producere Græs, saa ty vi til Sommerstaldfodringen. Mejeriprodukternes Bestaaffenhed vil ganske overordenlig tabe sig Landet over; enhver, der med Opmærksomhed har iagt- taget, hvilken Indflydelse Foderets Sammensætning har paa Produkternes Bestaaffenhed, maa indrømme, at den danske Ko's

Sommerstaldfodring vil være en meget betænkelig Sag. En af de væsentligste Erobringer, det danske Agerbrug har gjort i de sidste Decennier, er netop vort Smørs stedse voxende Renommé og den dermed i Forhold til andre Landes Produkt opadgaaende Værdi; — hvorledes denne Værdi vil stille sig i Fremtiden er umuligt at forudsige, men saa meget kunne vi øjne, at Mejerivarerne høre til de mest lønnende Husdyrprodukter, af hvilken Grund Konkurrencen vil blive skarp paa dette Omraade; ville vi vente at kunne fastholde den og saa fordelagtige opadgaaende Bevægelse i Forhold til andre Landes Produktioner, bør vi med stor Omhyggelighed vaage over vore Produkters Bestaafenhed.

Da jeg i Efteraaret 1869 var i England, blev Smørret noteret paa følgende Maade, øverst stod: „Danst“ og „prima Kiel“, derefter „Normandiets“, „Irst“ og derefter diverse Varieteter af „Hollands“ Smør. — Naar man stadig benytter det engelske Marked, hvor enhver enkelt Fougstage bliver betalt efter sin virkelige Værdi, kommer man bedst til Kundskab om, hvad det vil sige at komme med sit Smør i 1ste, 2den eller 3die Klasse. Jeg tillader mig at sige, at Sommerstaldfodringen vil medføre mange Ulemper.

Som en anden væsentlig Skyggeside skal jeg tillade mig at nævne, at den Friskhed, som meddeles vore Jorder igjennem Græslejet, vil tabe sig, og denne vurderes næppe højt nok; det vil gaa os, formoder jeg med Græsmarkerne, som med Brakmarkerne, vi ville ikke kunne undvære hverken den ene eller den anden, naar vi under vore klimatiske Forhold ville tilvejebringe et varigt opadgaaende Nettoudbytte af vore Jorder. Der er ifkun et Punkt, om hvilket jeg vil sige, at det staaer uklart for mig, nemlig, om hvilken Indflydelse Grundvandets Sænkning igjennem vore 4 Fods dybe Dræn har havt paa Græsvegetationen; skulde vore kunstige Græsplanter's Kraft og Barighed være bleven væsentlig formindsket under normale Aar ved Grundvandets Sænkning, eller skulde af den samme Grund Udviklingen af det naturlige Græs, hvor Jordbunden hidtil har været tilbøjelig til at producere saadant, være standset, da skal jeg villig ind-

rømme, at en stærk Opfordring foreligger til at gaa over til et andet System med Hensyn til Køernes Sommerernæring. Dette staaer imidlertid hidtil alt andet end klart for mig; ja, jeg skal endog strax tilføje, at jeg nærer den personlige Overbevisning, at dette Bevis ikke vil kunde blive ført. Vi have i de sidste 3 Aar havt saare uheldige Perioder for Græsvegetationen. Jeg behøver ifkun at minde om Nedslaget i 1868, hvilket for Maanederne Maj, Juni og Juli ifkun udgjorde for Københavns Amts Vedkommende 8,1 Linie, imod Gjennemsnittet 70,4 Linier. I 1783 var Nedslaget 19,52 Linier og i 1826 31,22 Linier, og det er de to tørreste Aar i de sidste 80 Aar. 1868's Indflydelse strakte sig dybt ind i 1869 og blev støttet af dette Aars usædvanlige kolde For sommer. 1870 bragte os en Vegetationen ødelæggende Februar og Marts og 7 tørre Maaneder: Januar, Februar, Marts, April, Maj, Juni og Juli. Gjennemsnittet af Nedslaget i disse 7 Maaneder var 82,8 Linier imod Gjennemsnittet af 44 Aar, da det var 145,0 Linier, hvilket var saa meget føleligere, da Tugtighed skulde have mildnet Februar og Marts Maaneders uheldige Indflydelse. De stærke Forder vare i afvigte Foraar og For sommer værst stillede, og vi følte de uheldige Vejrforholds Indflydelse i fuldeste Maal, vi maatte baade paa Gjedsergaard og her i lang Tid støtte Køens Ernæring ved Tilskud. Dette udgjorde paa Gjedsergaard 210 Pd. Korn og Klid pr. Ko til Verdi af 5 Rd. 29 Sk., paa Durupgaard 328 Pd. Korn og Klid pr. Ko til Verdi af 8 Rd. 84 Sk., hvorved det imidlertid lykkedes os at tilvejebringe, at Aarets Udbytte fra 1ste November til 31te Oktober udgjorde: paa Gjedsergaard pr. Ko = 183,5 Pd. Smør, 261 Pd. Ost, paa Durupgaard " = 170,2 — do. 256,3 — do. indbefattet brugt og folgt Mælk reduceret til Smør og Ost.

Paa Durupgaard gjorde den i November Maaned 1869 blandt Køerne herskende Mund- og Klovesyge sig gjældende i alle de følgende 12 Maaneder. Imidlertid kom Køerne i godt Huld paa Stald. Man vil nu maaste gjøre mig den Indven-

ding: Vel, saa lad os høre, hvad skulle vi gjøre for ved Siden af giivtige Kornmarker at tilvejebringe kraftige Græsmarker?

Jeg skal tillade mig at svare, at denne Opgave først skal løses, og at vi her befinde os paa et Stadium, hvor de største Anstrængelser baade i den ene og den anden Henseende ere paa deres Plads og udfordres. Kun det vil jeg paa en Maade gjentage paa dette Stadium; Græsmarkerne ere især i de nærmest foregaaende Aar hos os komne i Miscredit, deres Tilbagegang er foranlediget ved vore stærke Kornafgrøder, ved exceptional Regnmangel, ved en Række af Vintre, som have været paafaldende fattige paa Sne, det bedste Værn for Vegetationen under vore klimatiske Forhold, og endelig ved altfor korte Mellemrum imellem Dyrkningen af Kløver. Have vi i en 8- eller 7-Marks Drift bragt Udbyttet af vore Kornmarker fra 10 Fold som Gjennemsnit op til 15 Fold, saa gjøre lige over for Jordernes Kræfter sig Forhold gjældende, hvilke ere ensbødende med 2 fuldstændige Kornmarker, thi 15 Fold i 4 Marker er lig 10 Fold i 6 Marker. I dette Tilfælde befinde Mange sig. — Mange Jorder ere gaaede op efter Anvendelsen af de bekendte Grundforbedringer fra 8 til 12, fra 9 til 13 og fra 10 til 15, som Gjennemsnitsfold, hvilken Gjødningsmasse ekvivaleres lige over for et saadant Udbytte.

Jeg skal tillade mig paa dette Stadium at meddele et Forslag, hvilket Forvalter la Cour paa Sædingegaard har forelagt mig til Driften af denne Gaard. Sædingegaard er en Gaard paa 450 Tdr. Land. Vi købte den afvigte Foraar; Jorderne ansees for hørende til de bedste i Volland-Falsters Stift, de ere imidlertid altid blevene behandlede efter det tidligere System. Røerne have aldrig seet Kjørne. Vi dræne den nu i 5 Fods Dybde og 20 Alens Afstand imellem Drænene, have midlertidig sat Bygningerne i taalelig brugbar Stand, forsyne Gaarden snarest mulig med en ny Besætning, anvende den kunstige Gjødning efter den største af os kjendte Maalestof og tænke nu saa smaat paa at indføre følgende Drift paa Gaarden.

Sædningegaards Drift,
12 Marker à 36 Tdr. Land.

Efter 1874, til hvilken Tid Gaarden vil være drænet, mærglet og en Gang braktet igjennem, tænkes følgende Drift:

	Super- fosf.	Kvælstofrig- gjødn.	pr. Td. Td. Rd.	Talt. Rd.
1. Draf.				
2. Hvede, hvortil gives Staldgjødn.	600	200	24	= 864
3. Erter	300	50	9	= 324
4. Bng	400	100	14	= 504
5. Kløver og Rajgræs	200	100	10	= 360
6. Hvede, hvortil gives Staldgjødn.	600	200	24	= 864
7. Roer og Bønner .	300	200	18	= 648
8. Bng	400	100	14	= 504
9. Blandsæd, hvortil gives Staldgjødn.	300	100	12	= 432
10. Havre	500	100	16	= 576
11. Kløver	200	100	10	= 360
12. Græs	200	100	10	= 360

Talt: 5,796 Rd.

paa 432 Tdr. Land er pr. Td. Td. 134 Rd.

Høsten forventes at ville blive:

	Fold	Tdr.; deraf	Sæd Tdr.	Salg Tdr.	opfodret Tdr.
72 Tdr. Td. Hvede . . à	16	= 1152	50	1050	52
72 — Bng à	16	= 1152	55	1050	47
36 — Blandsæd à	18	= 648	"	"	648
36 — Erter à	12	= 432	45	"	387
18 — Bønner à	12	= 216	21	"	195
36 — Havre à	20	= 720	60	"	660

Talt: 4320 " 231 2100 1989

	Edr. Savre	=	Edr. Savre	og	Edr. Urter	=	Edr.
21 Heste à	46	=	579	og	193	=	772
Svinene						=	80
Kvæget, Resten: $9\frac{1}{2}$ Edr. pr. Ko						=	1137

er: 1989

18 Edr. Land med Koer à 300 Edr. =	5400 Edr.
120 Køer à 40 Edr. pr. Ko . . =	4800 —
Svinene =	600 —
	————— 5400 Edr.

Af Græs habes 72 Edr. Land første Aars Græs, og 36 Edr. Land 2det Aars Græs, ialt 108 Edr. Land.

Indtægten forventes at kunne blive:

1050 Edr. Hvede à 8 Rd. =	8400 Rd.
1050 — Byg à 5 — =	5250 —
120 Køer à 140 Rd. =	16,800 —

Salt Brutto: 30,450 Rd.

paa 432 Edr. Land $70\frac{1}{2}$ Rd. pr. Ed. Ed.

Thara paa Durupgaard er ca. 44 Rd. pr. Ed. Land, deraf $8\frac{1}{2}$ Rd. for kunstig Gjødning og $4\frac{1}{2}$ Rd. for indkjøbte Fodringsemidler, ialt 13 Rd. Her bliver Udgiften til kunstig Gjødning 13 Rd. pr. Ed. Land, men i det aalede Foderkorn skulde her være fuldt ud den fornødne Fodervædi til Besætningen, idet der som ovenfor nævnet er $9\frac{1}{2}$ Ed. Korn pr. Ko, saa det større Forbrug af kunstig Gjødning skulde ikke give nogen større Thara.

Altsaa Thara: 44 Rd. pr. Ed. Ed.

(Heri indbefattet alle Driftsudgifter, Skatter, o. s. v.)

—————
Netto: $26\frac{1}{2}$ Rd. pr. Ed. Ed.

De 108 Tdr. Land Græs til 120 Køer er vel det svageste Punkt, men naar der tages Hensyn, til at de $9\frac{1}{2}$ Tdr. Korn foruden 40 Tdr. Køer, som blive til Vinterfoderet, er mere end der kan opfodres, vil der altsaa kunne blive et Overstud af Korn, der kan komme Sommernæringen tilgode. Forøvrigt maa Græsset ved ovennævnte Drift nok kunne gaa fremad.

Jeg skal kun bemærke hertil, at jeg som eneste Forandring vilde foreslaa at lade Bikkehavre benyttet som Hø eller til Afgræsning afløse Kløver og Græs i det 5te Aar, hvorved Bikkehavren i det 9de Aar vilde falde bort. Havre vilde følge efter Byg og 10. 11. og 12. vilde være bestemt til Kløver og Græs; derved vil jeg kun komme til at faa Kløver en Gang i 12 Aar, det efter min Overbevisning nødvendigeste Middel for at fikke sig varige Kløverafgrøder og ved Siden af gode Græsmarker. Lad os undersøge Kløverspørgsmaalet nøje, og vi ville ved en hel lang Række af Vidnesbyrd faa konstateret, at i de lange Mellemrum ligger Kløverdyrkningens *conditio, sine qua non*, de Bises Sten.

De ville iøvrigt mine Herrer faa Lejlighed til i Tidsfristet at gennemse dette Forslag nøjere.

Lever jeg, og jeg iøvrigt seer mig i Stand dertil, agter jeg at meddele Regnskabet for denne efter min Formening ret interessante Gaard for en Aarrække. Jeg tilstaaer, jeg tvivler ikke paa, at vi ikke her ville kunne vente Græs. Opgaven er jo at fordele retfærdig imellem begge Markens Afdelinger, hvortil Opfordringen er faa meget desto større, eftersom netop de Jorder, hvilke ere mest tilbøjelige til at give rige Kornafgrøder, ere mindst naturlig stikkede til at give os et godt og tæt Græstæppe. Maaſte svarer man mig atter, at vi netop af denne Grund paa disse Jorder ville gaa over til Staldfodringen, og jeg skal villig indrømme, at paa de stærke og ofte kolde Lerjorder er det fristende, ja endog mere end fristende at holde Køerne paa Stalden ogſaa om Sommeren, men af disse Jorder findes ikke

store Strækninger i Landet. Den danske Jordbund er i langt overvejende Mængde af en mild Bestaffenhed, og paa den tvivler jeg, at Sommerstaldfodring i Længden vil tilfredsstille os.

Naar man vil indvende mod mig, at jeg ved at meddele Forvalter la Cour's Forslag foreslaaer Anvendelsen af en Driftskapital, der i meget sjældne Tilfælde staaer til Landmandens Raadighed, skal jeg atter bemærke, at netop heri ligger Betingelsen for en heldig Gjennemførelse af det fremadstridende Agerbrug, ikke alene for Dannelsen af kraftige Græsmarker, men ogsaa for en Bevaren af vore givtige Kornafgrøder; begge Hovedafdelinger i vort Driftssystem ville komme til at sygne, naar denne Kraftanstrængelse ikke udføres.

At en meget kraftig Ernæring af en forholdsvis talrig Besætning vil kunde tillade os at mindste paa Anvendelsen af den kunstige Gjødning tør jeg imidlertid heller ikke nægte. Jeg har en meget dygtig Nabo, der hvert Aar meddeler mig, hvor stort et Kvantum Kjøerne det er lykkes ham at lade gaa igjennem sine Kreaturer; dette Kvantum er meget stort, og det kjendes synlig; hans Jorder ere meget stærke, og han er mindre tilfreds med Anvendelsen af de fosforrige Gjødningsemidler; han sætter med Grund megen Pris paa Kvalstof og troer den billigst tilvejebragt igjennem den animaliske Gjødning. Lad mig ej være saa ensidig ikke at erkjende denne; Anstuelseres Berettigelse, uden derfor at give Afkald paa min Overbevisning, der unægtelig gaaer ud paa at glæde mig over, naar mine Jorder kunne klare ogsaa de kunstige Gjødningsemidlers store Regninger. Som en Støtte for denne Paaastand skal jeg meddele den velvillige Læser endnu en Række af Tal, hvilke efter min Formening bedre end alle Talemaader behjæper et Systems større eller mindre Værd. — Vi have med 1869 atter afsluttet et Femaar, og jeg skal i Henhold, til hvad jeg alt tidligere har gjort, forelægge mine Jordbrugs Afgrøder i de sidste 20 Aar, ikke som et Bevis for at have naaet et højt Kulturtrin; jeg veed altfor vel, at her mangler saare meget, men som et Vidnesbyrd for, at vi tør gjøre os Haab om, at betydelige

Udlæg, anvendte med Omfarg, især til Gjødning, paa en jævn taknemmelig Jordbund kunne ventes at komme igjen i Aarenes Løb.

A. Høsten fra 1850—1869 inklusive.

Aar	Salt høstet Tønder Korn				Udgjør i Fald (Tdr. Korn pr. Td. Lb.)				Gjennemsnitsfald for 5 Aar			
	Durupgaard 1016 Tdr. Lb.	Gjedsergaard 500 Tdr. Lb.	Kringelborg 290 Tdr. Lb.	Frifensfeld 291 Tdr. Lb.	Durupgaard.	Gjedsergaard.	Kringelborg.	Frifensfeld.	Durupgaard.	Gjedsergaard.	Kringelborg.	Frifensfeld.
1850	4348	1672	1459	522	10,1	6,3	12,8	5,2				
1851	5539	2815	1584	1085	11,9	9,6	14,0	8,1				
1852	5547	2699	1451	1325	13,8	9,8	12,7	10,9				
1853	5361	2318	1690	1090	12,7	8,5	14,1	8,5				
1854	6519	3398	1935	1225	15,6	12,3	16,5	9,9	12,8	9,4	14,1	8,6
1855	4623	1971	1424	1269	11,0	7,0	12,1	9,9				
1856	6033	3229	2164	1471	13,1	12,5	19,1	12,1				
1857	4797	2471	1160	1158	10,7	9,5	10,4	9,1				
1858	6377	2704	1797	1268	14,0	10,5	16,2	9,8				
1859	7824	3790	2087	1912	16,8	14,7	19,0	13,8	13,2	10,9	15,4	11,0
1860	7118	3568	1637	2155	14,6	14,2	14,1	15,1				
1861	5994	3330	1564	1954	12,0	12,6	12,0	14,8				
1862	6365	3240	2287	1791	13,0	13,1	17,0	15,7				
1863	8429	4378	2854	1759	16,8	16,7	20,0	14,9				
1864	8716	4223	3124	2167	17,1	16,4	22,1	17,2	14,9	14,6	17,2	15,5
1865	7745	3450	2512	1812	16,2	14,1	16,7	13,1				
1866	8388	4251	2795	2990	16,7	17,3	18,8	20,0				
1867	7668	4225	2041	2258	15,4	16,5	13,8	15,3				
1868	7546	4060	2435	2763	15,3	15,2	17,1	18,2				
1869	8923	4736	2812	2999	18,5	18,5	20,4	20,0	16,5	16,3	17,4	17,4

Mejeriregnskab for 1867, 1868 og 1869.

Gjennemsnit af disse 3 Aar giver 1 Aars Resultat saaledes:

	Durupgaard			Gjedsfergaard		
		Rd	β		Rd	β
1. Indtægt:						
fulgt og brugt Smør	37,028	18,499	63	16,502	8,263	45
do. Ost	44,525	4,518	36	19,801	1,987	16
do. Fløde	Rdr. 313			206		
do. fæd Mælk	7,198	1,560	63	1,289	454	8
do. flummet Mælk	38,544					
for fulgte og slagtede Svin		7,198	62		3,929	29
do. do. Fædekvæg og for Kalve		4,221	6		2,196	71
for Huder og Skind		315	15		167	46
forskjellige Indtægter		41	37		10	21
Bruttoindtægt		36,354	90		17,008	44
fragaar for Indfud i Besætningen af Køer, Kvier og Tyre		3,909	84		1,602	85
Gjen		32,445	6		15,405	55
2. Udgift:						
Lønninger til Mejeripersonalet		1,636	74		797	33
Kost do.		2,430	"		1,065	"
forskjellige Udgifter, Salt, Smørfarve, Lærred, Inventar, Smørtæer etc.		1,027	2		454	81
Køernes Græsning paa Nabo- gaarden Kringelborg		532	61			
Samlet Udgift		5,626	41		2,317	18
Nettoindtægt efter Fradrag af Driftsudgifterne		26,818	61		13,088	37
er pr. Ko.	220 Køer	121	87	112 Køer	116	82
i Aaret opfodret til Køerne:						
Korn	1,277			741		
Ostefager	42,653			33,203		
Klid	43,716			13,131		
beregnet til en Værdi af		10,860	21		5,656	69
udgjør pr. Ko: Korn & Dr. Ostefager	5,8			6,8		
Klid	194			296		
Klid	199			117		
til en Værdi af		49	35		50	48
i Aaret opfodret til Svin:						
Korn	476			376		
Klid	8,000					
beregnet til en Værdi af		3,324	16		2,729	56

Pengeregnskab for 1867, 1868 og 1869.
Gjennemsnit af disse 3 Aar giver 1 Mars Resultat saaledes:

	Lurupgaard 1016 Tdr. Land		Gjedsfergaard 500 Tdr. Land		Kringelborg 290 Tdr. Land		Krijsens 291 Tdr. Land	
	RM	β	RM	β	RM	β	RM	β
1. Indtægt:								
Indtægt af solgt Korn	31,205	..	15,215	..	9,828	..	11,746
Brutto-Indtægt af Kvæg og Vind	32,449	..	15,405	..	2,315	..	3,619
Indtægt af Faarehold efter Fra- drag af Driftsudgifter	2,991	..	732	..	1,779	..	1,472
Korsfællige Indtægter	1,058	..	100	..	562	..	34
<i> samlet Indtægt.</i>	..	67,703	..	31,453	..	14,486	..	16,873
<i> eller pr. Td. Land af Areal.</i>	..	66	..	62	..	49	..	57
2. Udgift:								
Folkehold, Lønninger, Dag- løse, Affordarbejde	9,532	..	5,386	..	3,773	..	3,205
Høstebesættningens Ved- ligeholelse	431	..	286	..	279	..	155
Inventariets Anskaffelse og Vedligeholdelse:								
a) Raffiner	955	83	628	19	149	93	170	28
b) Smedarbejde	1,333	45	646	80	197	27	224	71
c) Skjultmand og Savtre.	619	69	171	74	81	49	94	69

Til foranstaaende Foredrag knyttede sig følgende Diskussion: Godsejer Jacobsen, Falkenstein, bemærkede, at Forsamlingen maatte være Etatsr. Tesdorpf taknemlig for den Uforbeholdenhed, hvormed han havde givet den Resultaterne af sin Virksomhed paa de forskjellige Gaarde. Naar man saa hen til, hvorledes Foldene, der i Begyndelsen vare meget ringe, efterhaanden vare stredne betydelig frem, skjønt med store Opoffrelser, da havde Taleren af Etatsrd. L.'s Fremstilling faaet det Totalindtryk, at han havde frembragt et stort Bruttoudbytte, hvorimod Nettoudbyttet ikke ganske svarede dertil. Det havde navnlig forbaavset Taleren, at Nettoudbyttet af Kringelborg, som han havde anseet for en ualmindelig god Gaard, kun var anslaaet til 15 Rd. pr. Td. Land. Naar man erindrede, hvad Jorden i Almindelighed kostede her i Danmark, saa det efter disse Oplysninger sørgeligt ud for dem, som skulde erhverve Jord; thi denes Pris stod ikke i noget passende Forhold til det Udbytte, som, endda kun ved ualmindelig store Opoffrelser, kunde naaes.

Etatsr. Tesdorpf svarede, at han med Hensyn til Kringelborg havde forsømt at meddele, at der paa den ikke var Mejeri, men kun holdtes Ungkvæg og Faar. Ungkvæget holdtes til de større Gaarde, og hvad Faarene angik, havde han allerede bemærket, at det var en lidet indbringende Besætning. Hvad der desuden navnlig thngede paa Kringelborg, var, at den hovedsagelig bestod af Kjøbstadjorder, som derfor maatte svare Afgifter til Kammerkassen, Afgifter, der efterhaanden ved Eierkifte gik op til 1 Td. Byg pr. Td. Land. Forøvrigt var Kringelborg den mindste af Gaardene, og han havde hellere seet, om Godsejer Jacobsen havde holdt sig til den største, der viste et Nettoudbytte af 23 Rd. 77 β pr. Td. Land.

Godsejer Jacobsen bemærkede, at man ved Beregningen af Nettoudbyttet ogsaa maatte tage Hensyn til, hvad den, der som Ejer eller Forpagter drev Jorden, behøvede for sig og sin Familie. Dertil var der imidlertid ved disse Beregninger ikke taget Hensyn, men kun til det nødvendige Folkehold.

Propr. With, Frihedslund, bemærkede, at der ved Etatsr. L.'s Opgjørelse aldeles ikke var beregnet nogen Rente af den gennem en lang Arrække anvendte, visnok overordentlig store Driftskapital. Dette var en Mangel baade ved dette og ved andre tidligere offentliggjorte Regnskaber; thi derved savnede man just det væsentligste Sammenligningspunkt ved Bedømmelsen af, hvorvidt den store Driftskapital havde kunnet betale sig. Det kunde ganske vist være et vanskeligt Arbejde at udregne, hvormed der i Aarenes Løb var medgaaet som Driftskapital, men Rente og Amortisation deraf burde dog trækkes fra, førend

sammen Momenter, der kostede og ikke kunde lades ude af Beregningen, naar man vilde kjøbe en Gaard og skulde bestemme dens Værdi; men det var ikke den Opgave, han her havde stillet sig. Han havde tidligere omtalt en Gaard, Sæbdingegaard paa Volland, som han havde betalt med 365 Rd. pr. Td. Land. Denne Gaard havde simple Bygninger, havde en simpel Besætning, var uden Draining, uden Inventarium, uden egentlig Gjødningskraft; det var kort sagt en nøgen Gaard uden Grundforbedringer. Han førte det nøjagtigste Regnskab over Gaarden — et Regnskab, som han agtede efter nogen Tids Forløb at meddele — og den Gaard vilde altsaa kunne besvare det opkastede Spørgsmaal: Hvilken Rente han havde af Driftskapitalen. De andre Gaarde havde han erhvervet for 30 Aar siden, og paa denne lange Arrække var Driftskapitalen fordelt; de bleve af ham i sin Tid betalte med 100 Rd. pr. Td. Land og indeholdt saaledes i sig Midlerne til Tilvejebringelsen af Driftskapital. Han kunde godt forstaa, at man kunde ønske yderligere Oplysninger, men dertil saa han sig ikke i Stand. At en Forpagter ikke kunde svare det Samme af en Gaard, paa hvilken han skulde anvende kunstig Gjødning, Draining o. s. v., som han kunde svare af en komplet Gaard, var jo indlysende, men Kjernen i det foreliggende Spørgsmaal var og blev dog: Hvad giver mig en Td. Land i Netto?

Godsøjer Jacobsen fremhævede, at Spørgsmaalet jo var dette: Hvorvidt betaler det sig efter vore Forhold at anvende stor Driftskapital paa Jorden? Det kunde ikke nægtes, at Etatsr. L. havde besvaret dette Spørgsmaal fyldestgjørende, idet han havde oplyst, hvorledes han ved Anvendelsen af en betydelig Driftskapital efterhaanden var naaet op fra 12 Fold til 17 Fold. Grunden, hvorfor Taleren navnlig havde fremsat sine tidligere Bemærkninger, var den, at han troede, at man efter de Priser, hvori Jorden staaer her i Landet, maatte være meget vaerksom — især i Begyndelsen — med at anvende altfor meget paa Jorden, medmindre man havde store Kræfter i Baghaanden; thi det forekom ham, at Nettoen ikke stod ganske i Forhold til Bruttoen.

Etatsr. Tesdorpf: Vi skulde ikke være for bange for at anvende for meget paa Jorden, men derimod for at give for meget for den. Vi vare for tilbøjelige til at betale Jorden for dyrt, men vi anvendte ikke for meget, tværtimod for lidt paa den. Naar vi — hvad der var Tilfældet saa mange Steder hos os haade m. S. t. større og mindre Ejendomme — betalte Jorden med fra 300 til 500 Rd. pr. Td. Land, alt efter dens Bessaffenhed og Kultur, saa betalte vi som oftest, ganske affeet

fra den forhøjede Rentefod, meget for meget for Jorden. Jorden var ligefrem bleven saa dyr en Vare i Danmark, at det kun kunde betale sig for Rigmænd at kjøbe den; det var i en vis Henseende beklageligt, men det var paa den anden Side dog ogsaa Tegn paa Velstand.

Godsejer Jacobsen var enig deri, men saa ikke noget Middel til at gjøre Jorden billigere.

Statsr. Lesdorpff: Naar Konjunkturerne medføre, at der gives meget for Jorden, saa maa man ogsaa have til Raadighed og anvende en saa meget desto større Driftskapital; ellers kan det slet ikke gaa.

Præsidenten, Grev Holstein-Holsteinborg opfordrede de Tilstebeværende til at give Oplysninger i samme Retning som Statsr. L.; det vilde føre mere ind i Kjernen af Spørgsmaalet end en Kritik. Det gik her, som det saa ofte gaaer med interessante Spørgsmaal, at naar de vare indlebede, og Indledningen udfordrede en ganske særdeles omhyggelig Bearbejdelse, var det som oftest vanskeligt derefter at faa en almindeligere Diskussion i Gang, fordi der var Faa, som havde forberedt sig paa at følge det af Indlederen givne Spor.

Professoren Jørgensen fandt, at de af Statsraad L. nævnte Tal vare saa overraskende og smukke i deres Rækkefølge, at han godt kunde dele den Forundring, som var udtalt, at ikke Nettoen var større; det maatte man vente efter den smukke Rækkefølge og efter den Maade, hvorpaa det var alle de Tilstebeværende bekendt, at Statsr. L.'s Gaarde drives. De opgivne 3 Aar vare imidlertid langt fra Middelaar; 1868 maatte endog saa siges at være et meget ringe Aar, i det mindste for flere Egne, og de 2 andre vare kun jævne. Dertil kom, at der — navnlig m. H. t. Gjedsergaard — var blandt de aarlige Udgifter medregnet meget, saasom til Vejanlæg og til Bygninger, som ellers lagdes til Grundkapitalen, hvoraf der da skulde svares Rente. Ogsaa derved kom Nettoudbyttet til at fremtræde som mindre. Alligevel var Udbyttet for disse 3 Aar et saadant, at det maatte kaldes overmaade skjønt. M. H. t. Kunstgjøbning vare vi endnu lidt ubekjendte med mange Forhold, og det turde maasse nok være, at vi anvendte noget mere paa Kunstgjøbning end der egentlig ligefrem kunde betale sig, navnlig fordi vi ofte havde for ringe Erfaring om hvilken Kunstgjøbning, der skulde anvendes i det specielle Tilfælde. Naar man vilde drage Slutninger fra Forsøgene paa Landbohøjskolens Forsøgsmark, vilde det vise sig, at store Kapitaler, anvendte paa fosforsur Gjøbning, vilde i mange Tilfælde ikke give nogen tilstrækkelig stor Rente, og især var dette Tilfældet, naar Jorden allerede for

nogen Tid tilbage var bleven forsynet med fosforsur Gjødning. Den Tid vilde nok komme, da vi lærte paa en mere økonomisk Maade at omgaaes med Kunstgjødning, og det vilde ogsaa bidrage til at bringe Nettoudbyttet op. M. S. t. Sædfkistet paa Sæddinggaard maatte indvendes, at Kløver kom igjen hvert 6te Aar, men det var nok netop et Punkt som Etatsr. T. tænkte paa at forandre. Det maatte være et Grundprincip her, at Kløver ikke maatte komme for hyppig igjen, og naar den som her kom 2 Gange i 12 Aar, behøvede man ikke at være Profet for at sige, at Græsset ikke vilde lykkes; det havde Erfaringen tilstrækkelig viist. Kløveren maatte ikke komme hyppigere end hvert 8de eller hellere hvert 10de Aar. Det var den eneste Indvending, og naar den blev hævet, var det ja smukt et Sædfkiste, som man kunde ønske sig det, for Jord, som kunde taale det og blev tilbørlig understøttet, og intetsteds hvor man lagde an paa at faa Principerne for Bærelbrug gennemførte — noget, der langtfra tilstrækkelig iagttoges — vare de gennemførte paa en mere fuldkommen Maade.

Prof. Frederiksen bemærkede: at efter alt, hvad han tidlig og silde havde hørt af Landmændene, var der ikke nogen Kapital, anvendt paa Jorden, der havde givet dem et bedre umiddelbart Resultat, end netop Udgifterne til kunstig, navnlig fosforsur Gjødning. Disse Erfaringer skrev sig ganske vist fra en enkelt Del af Landet, navnlig fra Holland; men der tog Brugen deraf stadig til. Dette gjaldt ikke alene om de store Jordbrugere, men der var næppe noget Punkt, hvor disses Exempel i de senere Aar efterfulgtes mere af de mindre Jordbrugere, end netop m. S. t. Anvendelsen af fosforsur Gjødning. Han vilde tillade sig at spørge Etatsr. T. og Prof. F.: Hvilken Kapital anvender f. Ex. den Mand, der forpagter Jord af almindelig god Bestaffenhed og driver den paa almindelig god dansk Maade, og hvilken Kapital kan i Almindelighed anvendes med størst Fordel? Det havde i flere Henseender den allerstørste Betydning, om vi fra vore store landøkonomiske Autoriteter kunde faa Svar paa det Spørgsmaal. Andre Steber var Jorden saa forfjellig, at det næppe var muligt paa nogen almindelig Maade at besvare Spørgsmaalet; men hos os var der dog ikke saa stor Forfjellig paa almindelig Jord af nogenlunde Godhed, om end Spørgsmaalet ingenlunde var saa let at besvare som at stille.

Folkethingmand N. Andersen mente, at det ikke var rigtigt at lægge Nettoudbyttet til Grund for Beregningen, man maatte meget mere se paa Bruttoudbyttet. Det var dette, som Aar for Aar bar de store Udgifter til Driften, og af disse ud-

gjorde Arbejdslønnen, hvorved en talrig Arbejderbefolkning ernæredes, en væsentlig Del. Naar det da kunde stille sig saaledes, at om Nettoudbyttet end ikke kom til at staa i et saaa gunstigt Forhold til Bruttoudbyttet, det dog blev større, end det med mindre Omkostninger vilde blive, saa forekom det Taleren, at dermed var det da tilstrækkelig godtgjort, at det store Beløb, som anvendtes til Driftsomkostninger, var vel anvendt. Naar man af de meddelte Oplysninger erfarede, at det virkelige Netto-udbytte ved en saaa ubmærket Drift som Etatsr. T.'s ikke kunde blive større end det, som forelaa, saa beviste det ikke andet, end hvad Etatsr. T. havde udtalt, at Jordens virkelige Værdi var mindre, end man var tilbøjelig til at anslaa den til her i Landet. Man havde sagt, at man ikke kunde komme bort fra disse høje Priser, og det var ogsaa ganske vist, at man ikke ved Raisonnements kunde komme bort fra de en Gang fastslaaede Priser; men efterhaanden som det blev mere og mere klart for Landmanden, at det ikke var af den raa Jord, men af de Kapitaler og det Arbejde, som nedlagdes i den, at man skulde have sit Udbytte, vilde det for den fornuftige Kjøber ogsaa blive mere og mere klart, at han ikke kunde give de Priser, der hidtil vare betalte.

Kammerherre Thygeson til Damgaard: Den kunstige Gjødning har været anbefalet i Skrift og Tale, men paa den anden Side maatte han udtale, at paa Damgaard havde den slet ikke virket, hvortil Marsjagen ikke havde været til at opdage. I en Række af Aar havde han anstillet Forsøg — og det ikke smaa Forsøg — med fosforfur Gjødning, Guano o. s. v., men uden at spore mindste Virkning. Paa samme Maade var det gaaet ham for nogle Aar siden med Forsøg med Bøgeasse, som Alle fandt saaa overordentlig hensigtsmæssig paa Kløver. Da han ved at nedharve Bøgeassen paa Kløveren i flere Aar ingen Virkning havde sporet, havde han faaet Liebigs Bog i Haanden og deraf seet, at det var galt at nedharve Aften; den skulde pløjes ned, thi derved kom den Rødderne tilgode. Det havde han da gjort; men heller ikke deraf havde han sporet nogen Virkning.

Statsr. Tesdorpf bemærkede, at vi endnu manglede en hel Række af Erfaringer om Anvendelsen af kunstig Gjødning, som Tid efter anden vilde foranledige, at vi i dette Stykke undgik en urigtig Anvendelse af Kapitalen. Der blev vist anvendt en Del kunstig Gjødning paa urigtig Maade, og selv om det ikke kunde siges, at vi ødslede med Penge, vilde vi dog vist efterhaanden blive mere og mere heldige ved Valget af de kunstige Gjødningsmidler. Især paa Gjedsergaard, hvor Netto-

udbyttet havde været forholdsvis ringere, havde han vistnok anvendt en vel stor Masse af fosforsyrerige Gjødningsmidler i Sammenligning med kvælstofholdige. Hvad de meget stærke Forder hos os indeholdt af Mineralier, var os endnu fuldkommen ukjendt; hvorvidt vi med Fordel kunde anvende paa dem baade fosforsyrerig Gjødning og Kaligjødning, var langt fra tilstrækkelig bevaret. Videnskaben vilde efterhaanden hde os Bejledning i saa Henseende, og Forsøgene, som hos os især paa Landbohøjskolens Forsøgsmark vare paabegyndte og gennemførte med saa stor Nøjagtighed, vilde blive meget lærerige. Det fejlede ikke, at ogsaa Landmænd vilde gjøre grundige komparative Forsøg og ved at offentliggjøre Resultaterne bidrage til at klare Forestillingerne derom. Ikke destomindre troede han at kunne sige, at i Almindelighed vare de i saa Henseende anvendte Penge ikke spildte eller ilde anvendte, og han vilde slutte sig til Prof. Frederiksen, der havde erfaret paa Holland, at man i Almindelighed var vel tilfreds med at have taget denne Faktor med. — Han havde allerede ytret, at 2 Gange Kløversaaning i 12 Aar maatte ansees for at være en Fejl, og at det var den Hovedindvending, han havde imod Forvalter la Cour's Forslag; Kløveren maatte lægges sammen, saaledes at den kun blev saaet 1 Gang i Rotationen. — Det var meget vanskeligt at bevare Spørgsmaalet om Driftkapitalens Størrelse i sin Almindelighed, da vi i vort Land brugte saa forskjellige Forpagtningsmaader. Som oftest overdroges Besætning og Inventarium til Forpagteren, medens kun i de færreste Tilfælde Forpagteren var forpligtet til at kjøbe disse de værdifuldeste Gjenstande til Gaardens Drift. Dernæst var jo Kulturtrinnet saa overordentlig forskjelligt, og tillige var Forpagtningssummen eller Kjøbesummen for Jord hos os saa overordentlig ulige. Englænderne havde tidligere været meget rundelige med at nævne os 10 Lsrl. pr. Acre; men de havde ogsaa en sikkrere Basis at gaa ud fra, efter som Besætning og Inventarium aldrig fulgte med, men maatte kjøbes, og efter som Kulturtilstanden vel ogsaa kunde betragtes som mere normal, da der jo der var Tale om det gamle Kulturland. Den engelske Forpagter skulde vel i enkelte Tilfælde — men det var langt fra det almindelige — udføre Størstedelen af Drainingsarbejdet; men alt Sligt var dog i England mere normeret og beroede mere paa en gennemgaaende Skik end hos os. Derfor var det vanskeligt at give et almindeligt Svar paa Prof. Frederiksens Spørgsmaal; men Størrelsen maatte i de enkelte Tilfælde rette sig efter de nysnævnte Forhold. — Hr. N. Andersens Ytringer om Brutto og Netto vare overordentlig træf-

fende; thi Tharaen var saa overordentlig forffjellig. Naar Taleren maatte give Høstarbejderen mindst 6 R om Dagen, medens der i andre Egne kun betaltes 3 R , saa kunde hans Netto, forudsat at Arbejderne vare nogenlunde ens, ikke blive saa stort som i hine andre Egne, og saaledes var der flere Momenter, som gjorde sig gjældende. Hvor lille vort Land end var, saa var dog Arbejderens Fortjeneste i de forffjellige Egne mærkelig ulige og den influerede derfor stærkt paa Nettoen.

Prof. Jørgensen havde naturligtvis ikke villet fraraade Kunstgjødning; han var tvertimod med Prof. Frederiksen enig i, at man ikke anvendte Pengene bedre, især i Begyndelsen, men man maatte ikke ensidigt vedblive med det samme Slags Kunstgjødning gennem flere Rotationer. Den af Prof. Frederiksen omtalte Erfaring havde man vist gjort overalt; men ved at vedblive med det Samme kom man let til at neblægge Kapitaler, som, om de end ikke vare spildte, dog kun kom langsomt igjen.

Landssthingsmand L. Schøler vilde sige et Par Ord om kunstig Gjødning, som han havde anvendt mere eller mindre i Løbet af 16—18 Aar. Han havde drevet en lille Gaard paa 56 Tdr. Pd. siden 1830. Den laa tilbøls i Hebe, da han modtog den, men ved Mærgling gav den rigeligt Udbytte; dette maatte imidlertid standse, og efter et Par Overgange maatte han anvende andre Midler for at saa Jorden til at bringe Frugter. Han havde da anvendt fosforsur Kalk fra Grosserer Owens Fabrik og anvendt den med overordentlig stor Fordeel. Senere havde han anvendt Guano, men han var kommen til den Erkjendelse, at den fosforsyreholdige Gjødning var den bedste for hans Jord. I saa Henseende maatte man jo prøve sig frem, da man ikke forud kunde vide, hvilken Slags Kunstgjødning der egnede sig bedst for den paagjældende Jord. Han boede 3—4 Mil fra Aarhus i den Egn, hvor Ostjyllands bedre Jorder begynde at tage sig, og hvor de mindre gode Jorder begynde, og i den Egn var det nu blevet saa almindeligt at anvende kunstig Gjødning, at der der paa Egnen og længere mod Vest saa at sige ikke var en eneste Mand, der ikke brugte kunstig Gjødning, og det var blevet til en almindelig Overbevisning der, at det vilde være umuligt at bestaa uden at anvende den. Det havde viist sig, at det, som Jorden i den Egn trængte til, var noget Ammoniak, men især Fosforsyre. Han og Flere med ham havde anvendt den gjentagne Gange, og der var Marker — det vilde han bemærke ligeoverfor Prof. Jørgensens Udtalelser — hvor han havde anvendt den 3 Gange; men han vedblev at se den samme velgjørende Indflydelse af Fosforsyren som første Gang.

Prof. Frederiksen gjorde først i Forbigaaende den Be-

mærkning, at han troede, at de fleste Landmænd ikke vilde dele Statsr. L.'s Mening, at det, som det gjaldt om, var Bruttoen; de vilde helst have Nettoen. — Det, der forøvrigt havde bevæget ham til atter at tage Ordet, var den Anskuelse, som flere Gange i dette Møde var kommen til Orde, og som man ofte mødte hos Landmænd i Tale og Skrift, at vore Landejendomme stode i en overordentlig høj Pris. Det kunde maasse nok være rigtigt at advare imod at føre Priserne højere op, men man skulde vogte sig for at tro, at Priserne i Fremtiden vilde falde betydeligt. Han kunde naturligvis ikke have nogen fuldkommen begrundet Mening i saa Henseende, da han jo ikke kunde vide, hvorledes Kornpriserne vilde stille sig; men der var dog Momenter til Stede, som maatte lede til at antage, at den Stigning, som havde viist sig saavel andre Steder som navnlig ogsaa hos os — især naar man gik en Snes Aar tilbage i Tiden — vilde holde sig, fordi Pengene havde tabt en Del af deres Værdi efter de store Opdagelser i Kalifornien og Australien, og fordi efter Kornlovenes Ophævelse Markedet var ganske anderledes aabnet for os end tidligere. Men forudsat at Kornpriserne ikke faldt, kunde man efter hans Skjøn heller ikke vente, at Landejendommens Pris vilde synke. Saavidt man kunde se, uden at have bestemte statistiske Data at holde sig til, var der snarere en fortsat Stigning omkring i Landet i dette Øjeblik. Dernæst var der en anden Omstændighed, som gjorde en Stigning sandsynlig, idet der nemlig i Øjeblikket blev udbudt megen Jord paa Grund af Fæstes Overgang til Selvejendom, og dette Forhold, der nødvendigvis maatte trykke Priserne, kunde ikke antages vedblivende at ville være til Stede i samme Omfang som nu. Endelig forekom det ham, at naar han saa hen til, hvad han læste om Priserne i andre Lande, hvor Forholdene ikke vare saa meget forskellige fra vore, s. Ex. Brunsvig og det sydlige Hannover, da viste det sig, at Priserne der vare højere end hos os, og det tydede paa, at man ogsaa hos os snarere kunde vente en Stigen end en Dalen i Priserne. Denne Anskuelse bestrkedes ogsaa derved, at der var Egne hos os, navnlig Langeland og Dele af Fyen, hvor Priserne Generation for Generation holdt sig meget høje, uagtet Jorderne der ikke vare saa afgjort bedre end mange andre Steder i Landet. Dertil kom, at den Omstændighed, der nu influerede paa de høje Priser, nemlig at saa mange Kræfter havde Sansselighed ved at gaa over fra Agerbruget til andet Erhverv, sandsynligvis ogsaa vilde være til Stede i Fremtiden.

Statsr. Lesdorpff: Det kunde ikke falde ham ind hovedsagelig at lægge Vægt paa Bruttoen; men ved at sammenligne

Regnskaberne mente han, at man ikke ubelukkende skulde lægge Bægt paa Nettoen. Hvad angik det af Prof. F. nys omtalte Spørgsmaal, da var det jo meget vanskeligt at besvare, men han vilde dog nødtigt have, at det skulde slaes fast, at Forsamlingen var enig i, at vi kunde imødesee endnu en betydelig Stigen i Værdien af de danske Jorder i den nærmeste Fremtid. Han troede, at vi vare komne til en ret respektabel Højde og vanskelig kunde vente en yderligere stærk Stigning. Hvad angik de af Prof. F. nævnte Egne, Brunsvig og det sydlige Hannover, da blev den høje Værdi paa Jorden der almindelig bygget paa en Kultur, som vi endnu ikke havde mægtet at indføre, nemlig Sukkerroen. Afseet fra den vilde man i hele Nordtyskland snarere finde lavere Priser end paa Langeland og Fyen og overhovedet i vort Lands bedre Egne. Der var Faktorer, som afgjort arbejdede til Fordel for den opadgaaende Pris, men der var ogsaa store Faktorer, som arbejdede imod den, og dertil hørte, at Pengene stadig synlig vedbleve at blive dyrere, og at Arbejdskraften — forhaabentlig — ogsaa vilde vedblive at blive dyrere. Der skulde en betydelig stigende Belstændighed til at erstatte disse 2 Faktorer, saa at man lod sig nøje med en lavere Rente af Jorden. Da Taleren for en Del Aar tilbage berejste den nordlige Del af Frankrig, havde man sagt ham, at man der ikke kunde gjøre Regning paa at kjøbe Jord paa andre Bilskaar, end at man maatte lade sig nøje med 2 pCt. af den; enhver velhavende Mand vilde være Grundejer, om han saa skulde lade sig nøje med 2 pCt. Der var ganske enkelte Egne i Tyssland, hvor det Samme var blevet sagt ham ifjor; men noget Saadant fandt ogsaa kun Sted i de Egne og de Lande, hvor der fandtes en meget stor Velstand, og hvor denne store Velstand kastede sig paa Jorden med stor Begjærighed. Hvis Velstanden og dermed ogsaa Begjærigheden efter Jord hos os vedblev at tage til i meget store Dimensioner, vilde han indrømme, at der kunde være Udsigt til, at ogsaa Jordens Værdi kunde stige, men eftersom Forholdene vare hos os for Øjeblikket og eftersom de forskjellige Faktorer paa den ene og den anden Side stillede sig, stod det for ham saaledes, at om vi end ikke kunde vente nogen Dalen, kunde vi dog ikke vente nogen stærkt opadgaaende Konjunktur.